

University of Groningen

Enacting Devotion

van der Laan, Joanka

DOI:
[10.33612/diss.130758161](https://doi.org/10.33612/diss.130758161)

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2020

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):
van der Laan, J. (2020). *Enacting Devotion: Performative Religious Reading in the Low Countries (ca. 1470-1550)*. [Groningen]: University of Groningen. <https://doi.org/10.33612/diss.130758161>

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Dankwoord

De afronding van dit project zou niet compleet zijn zonder mijn erkentelijkheid uit te spreken aan het adres van velen die daaraan een kleinere of grotere bijdrage hebben geleverd. Het promotietraject leidde tot vele ontmoetingen met behulpzame en geïnteresseerde personen en bracht me op mooie plekken, inclusief veel bibliotheken en archieven, in binnen- en buitenland. Dankbaar kijk ik hierop terug. Graag wil ik een aantal personen die van bijzondere betekenis zijn geweest hier bij naam noemen.

Allereerst wil ik mijn dankbaarheid uitspreken in de richting van Sabrina Corbellini en Bart Ramakers, die niet alleen mijn begeleiders, maar ook de projectleiders waren van het *Cities of Readers*-project. Bedankt dat jullie mij de kans hebben geboden een bijdrage te leveren aan dit inspirerende onderzoek, waardoor ik mij verder heb kunnen ontwikkelen, zowel op onderzoeksgebied als op andere vlakken. Naast de activiteiten die we als onderzoeksgroep ondernamen, hebben jullie mij ook persoonlijk begeleid, waarbij ik kon rekenen op enthousiasme, constructieve feedback, geduld en advies. Bart, jij hebt me meegenomen in je interesse voor de performatieve analyse van laatmiddeleeuwse literatuur. Bedankt voor de prettige, rustige, scherpe en bemoedigende begeleiding. Tijdens alle (maandagochtend)afspraken (waarbij we niet altijd alleen maar koffie nuttigden) was er ruimte voor inhoudelijke reflectie op mijn onderzoek maar ook voor een persoonlijk gesprek over allerhande onderwerpen. Sabrina, dankjewel voor de inspiratie die je hebt gegeven door mij te laten delen in de vele activiteiten die je ontplooidde en door te laten zien hoe mijn onderzoek paste in jouw benadering van de laatmiddeleeuwse leescultuur.

Margriet Hoogvliet was als postdoc in het *Cities of Readers*-project en kantoorgenoot nauw betrokken de afgelopen jaren. Bedankt voor je inspirerende aanwezigheid en alle goede gesprekken in die jaren. Het *Cities of Readers*-project was ook niet compleet zonder de studentassistenten die door de jaren heen periodes op het kantoor meedraaiden. Bedankt Susanne de Jong, Giel Maan, Judith Bleeker en Tessa de Vries.

Door de jaren heen heb ik genoten van de vele uitwisselingen met inspirerende vakgenoten op academische bijeenkomsten, waaronder die van de onderzoeksschool Mediëvistiek. Ik wil daarnaast in het bijzonder Kathryn Rudy en Johan Oosterman noemen, met wie ik vanwege onze gedeelde fascinatie voor Maria van Gelre en haar boek mocht samenwerken. Bedankt Kate, dat je me wegwijs hebt gemaakt in de fascinerende geschiedenis van het middeleeuwse boek. Johan, dankjewel voor je begeleiding en inspirerende samenwerking tijdens en na mijn Nijmeegse periode. Met Leidse collega's Lieke Smits en Anna Dlačová deelde ik een gezamenlijke interesse in performance, religieuze boeken en kunst. Bedankt voor alle gesprekken en bij gelegenheid ook prettige samenwerking.

In de eerste maanden van het traject hebben medepromovenda Johanneke Uphoff en ik in Groningen nog ons kantoor mogen delen met Suzan Folkerts. Bedankt dat je ons

DANKWOORD

wegwijs hebt gemaakt in het academische leven aan de RUG en in OBS23. Dit geldt ook voor Alisa van de Haar, die haar kantoor aan ons moest afstaan. Bedankt dat jullie altijd beschikbaar waren voor onze vragen en ook door de jaren heen betrokken zijn gebleven.

De OBS23 werd door de jaren heen meer en meer een verzamelplek voor ‘middeleeuwen-PhD’s’. Lieve collega’s Alisa van de Haar, Nadine Kuipers, Theo Lap, Pieter Boonstra, Cora Zwart, Suzette van Haaren, Renske Hoff, Aline Douma, Joëlle Swart en op het laatst Anna de Bruyn: bedankt voor de afgelopen jaren. Wat heb ik genoten van jullie, van de broodnodige relativering, de Sinterklaasvieringen, Timboektoe-middagen, regelmatige taartafspraken Bij Britta. Ik had ze voor geen goud willen missen. In het bijzonder wil ik Nadine, Theo, Pieter en Renske bedanken: als alternatieve kantoorgenoten hebben jullie vaak allerlei zinnige en onzinnige input van mijn kant aangehoord. Ook waren jullie bereid stukken van mij te lezen. Bedankt voor de feedback en steun.

Karen Huizing heeft een aantal jaren meegekeken met mijn traject vanuit de supportgroep voor PhD’s. Dankjewel voor je wijsheid en begeleiding. Bedankt ook Annerose Willemsen en Charlotte Lindenbergh, mijn buddies in de groep. Wat was het fijn om plannings, ervaringen en perikelen met jullie te delen.

Mijn paranimfen Renske Hoff en Johanneke Uphoff wil ik bedanken voor hun enthousiasme, het meedenken over alles rondom de promotie, en de bereidheid mij tijdens mijn promotie terzijde te staan.

Johanneke, mijn medepromovenda in het project: al snel bleek dat niet alleen onze namen grote gelijkenis vertoonden, maar we ook veel andere dingen gemeen hadden. Ik ben dankbaar dat ik dit traject met jou heb mogen doorlopen en lief en leed heb mogen delen. Ik had me geen betere project-buddy en (later ook steeds meer) vriendin kunnen voorstellen.

Familie en vrienden hebben mij vaak genoeg horen praten over ‘die boekjes’ of ‘dat proefschrift’. Bedankt dat jullie geïnteresseerd waren, maar dat er ook genoeg ruimte was om het over andere dingen te hebben. Saint Dera is regelmatig een alternatieve kantoorgenoot geweest, bedankt dat je er ook op zoveel andere manieren voor me was. Als een leuke verrassing kwam Jos in het eindstadium van dit traject in mijn leven. Dankjewel dat je zo hebt willen meeleven bij de afrondingsfase. Pap, mam, bedankt dat jullie zo vaak beschikbaar zijn geweest om naar me te luisteren, enthousiast mee te voelen en met me mee te denken. En bedankt dat jullie Britt in mijn leven brachten, waardoor ook lichamelijke oefening een regelmatig onderdeel van mijn leven bleef.